Siden vores sidste årsmøde er der flyttet hegnspæle i Danmark.
De er flyttet, så vores samfunds dårligst stillede får mindre plads til at udfolde sig på.
Og de er drevet så brutalt i jorden, at de har naglet store grupper af mennesker fast i en ulykkelig social situation.
Regeringen er endda ikke tilfreds med det.
Den lavede endda gerne endnu flere indskrænkninger for de dårligst stillede.
Men der er håb om, at den får svært ved det.
For også de radikale begynder nu at se, hvad det er, de har været med til.
Da vi havde regeringsmagten, blev der ført en anden politik.
Vi søgte bevidst og vedholdende at inddrage andre partier i drøftelserne, og i vores seneste regeringsperiode lykkedes det at nå resultater, som var gode.
Vi fik realiseret det meste af Socialdemokratiets og fagbevægelsens udbyggede handlingsprogram. Det program, som vi også var gået til valg på.
Vi beredte jordbunden for - skabte i befolkningen en forståelse for - at der skulle tages afgørende fat for at få mere kontrol over samfundets udgifter, tilbageholdenhed i indtægtsudviklingen, øget investeringerne og fremmet beskæftigelsen.
Vi skabte hos arbejdsmarkedets parter forståelsen af, at en socialt rimelig indkomstpolitik, som kunne omsættes i flere arbejdspladser, var nødvendig.
Vi skabte forståelse for, at besparelser på de offentlige udgifter var nødvendige.
Og vi fandt frem til socialt rimelige besparelser, som ikke ville true hverdagen for nogen mennesker, og som ikke ville virke negativt på beskæftigelsen.
Vi forberedte også den omfattende regelsanering, som kunne gøre den offentlige sektor mere smidig og tidssvarende.
Vi udformede en skattereform og skabte forståelse for, at en beskatning af rentetilvæksten i pensionskasser var nødvendig og rimelig.
Det udmøntedes altsammen i det oplæg, som vi præsenterede partierne for i september 1982.
De borgerlige partier afviste blankt vort oplæg. Og de fortalte hele befolkningen, at der ikke kunne blive noget samarbejde med en regering, der ville indføre skat på pensionskasserne I
Også de radikale og SF sagde nej til vort oplæg. De ville hver sin vej. Den ene part var på vild flugt over til de øvrige borgerlige partier og ville en skrappere indkomst-politik, og den anden part vendte ryggen til de økonomiske realiteter og sagde nej til

indkomstpolitik og selv rimelige besparelser.
Vi stod altså på skillevejen. Synspunkterne var uforenelige. Og dermed banede de socialliberale radikale vejen for en borgerlig regering med en konservativ statsminister.
Hvad gjorde så denne regering?
Ja, fra første færd misbrugte den den forståelse, som Socialdemokratiet havde skabt for en indkomstpolitik og rimelige besparelser.
Den misbrugte forståelsen og drejede barometret over til klassepolitik.
Det var ikke de økonomiske konjunkturer udefra, som blev værre og som genindførte en truet hverdag for de svage i Danmark.
Den blev genindført ad politisk vej. Mens konjunkturerne i udlandet for første gang i 10 år viste tegn på et opsving, fordi oliepriserne og renten faldt.
Mens begyndelsen til opsvinget udefra var i sigte, gennemførte den borgerlige regering en begyndende fattigdom som noget reelt.
Trods de gunstige udsigter for verdensøkonomien fastholdt regeringen en politik, som fik arbejdsløsheden til at stige. En sådan politik medfører naturligvis, at endnu flere får brug for et godt og trygt samfund. Men netop den sociale tryghed huggede regeringen også ind på.
Og hvorfor?
Ja, fordi den ville flytte hegnspæle. Fordi den ville vise, at der findes et alternativ til det socialdemokratiske samfund - og man er nu i gang med at gøre Danmark til en tumleplads for såkaldt fremskridtsvenlige ideer.
Aldrig tidligere har et udtryk været så misbrugt. Fremskridtsvenlig?!
Ja, velbekomme - lad os i alt fald slå fast, at vi mener noget helt andet med fremskridt.
Men regeringen har fra første færd været besat af den tanke, at den skal vise, at Danmark kan regeres uden om Socialdemokratiet.
Det er simpel blokpolitik.
En borgerlig blokpolitik, der bygger på Fremskridtspartiet og de radikale.
Det må naturligvis indrømmes, at regeringen startede flot. Både Fremskridtspartiet og de radikale var parat. Og kusken på førersædet jublede naturligvis.
Ikke alene fik han kørt sin højrepolitik igennem. Han fik også ram på det parti, der mere end noget havde ædt sig ind på de konservative.

Men hvem kom til at betale for dette vilde ridt?
Det gjorde de arbejdsløse, de syge, efterlønsmodtagerne og børnefamilierne.
Efter 10 år i Folketinget kan Fremskridtspartiet konstatere, at de nu er begyndt at få dele af deres politik igennem. Men de kan også konstatere, at partiet er i total opløsning.
Alligevel kører regeringen videre i samme spor og er afvisende over for socialdemokratiske krav.
Det kan så være, at de radikale på denne måde kan blive be friet for den møllesten, som deres eksperiment med de borgerlige har været for dem.
Så falder regeringens blokpolitik sammen, og det kan medføre, at statsministeren får det valg, som han siger, han ikke vil have. For det kan vel næppe tænkes, at regeringen sadler om og giver afgørende indrømmelser over for Socialdemokratiet .
Socialdemokratiet har altid været villig til et samarbejde hen over midten, hvis der kunne samarbejdes om en helt igennem socialt ansvarlig politik.
Vi har samarbejdet med alle, undtagen det yderste venstre og det yderste højre. Alle ved, at det er i samarbejdet med Socialdemokratiet, at resultaterne skal findes.
Det ved regeringen.
Jeg tror også, at befolkningen ved det.
Lovgivningen og den historiske udvikling beviser det.
Vi har været i samarbejde med regeringen om nogle store forlig - om beskatningen af rentetilvæksten i pensionskasserne, om den uhyre vigtige energipolitik og om før-tidspensionsreformen. Vi blev også enige om de økonomiske rammer for forsvaret.
Men hvert af de forlig eller aftaler, som jeg lige har nævnt, gav uro i regeringen. Ja, Venstres gruppeformand erklærede ligeud, at han hellere så et valg end at fortsætte med at lægge ryg til socialdemokratisk politik.
Dertil kom, at regeringen mange gange kom i mindretal.
I det store udland har den særlige schlüterske parlamentarisme vakt opmærksomhed. Regeringsmedlemmer har jo siddet i internationale forhandlinger og forsikret, at rent privat havde de skam en anden mening, men at Folketingets flertal havde pålagt dem at fremføre nogle andre synspunkter.
Jeg vil her gerne sige nogle ord om den socialdemokratiske udenrigs- og sikkerhedspolitik.
Allerførst ønsker jeg at slå fast, at også Socialdemokratiet i Danmark har valgt side.

Vi er ikke neutrale. Vi har taget stilling for den atlantiske alliance - altså NATO. Vi ser intet sikkerhedspolitisk alternativ til NATO, og i den tid, jeg kan skue frem, kan jeg ikke forestille mig, at der kommer et.
34 års bred politisk enighed om forsvaret bekræfter det - og det blev bekræftet så sent som for få måneder siden, da partierne bag forsvarsforliget indgik forlig om besparelser.
Man har villet fremstille det, som om vi har ændret holdning til sikkerhedspolitikken. Det har vi ikke.
Men vi er ikke forsteninger.
I fredens tjeneste vil vi arbejde for, at alle muligheder for afspænding udnyttes.
Een af de muligheder, som vi har, er at påvirke vore allierede i NATO.
Og så må vi leve med, at nogle af dem kritiserer os for det. Jeg tror bestemt ikke, at vi ville have været i overensstemmelse med den danske befolkning, hvis vi fx i NATO var gået ukritisk ind for opstillingen af de 572 atomraketter.
Vi ville heller ikke have været i overensstemmelse med de mange vesteuropæiske socialdemokratier, som deler vor holdning.
Der er dem, der siger, at denne holdning ikke er udtryk for en troværdig politik.
Jeg tror, at vort partis historiske troværdighed ville have lidt enormt, hvis vi havde bragt et budskab ud til befolkningen, som vi selv syntes var falsk.
Hvad skulle vi svare de tusinder, som på tværs af partiskel, frygter atomraketterne?
Sandheden er jo den, at sådan som våbenteknologien har udviklet sig, vil endnu flere atomvåben ikke øge sikkerheden - tværtimod. En overvældende usikkerhed og frygt ville blive følgen.
Vi kan vælge fredens vej. Eller vi kan vælge frygtens vej.
Vi vælger fredens vej.
I sig selv burde dette være et godt udgangspunkt for drøftelserne mellem blokkene.
Lad mig i den forbindelse nævne, at Sovjetunionen bestemt ikke gør det nemmere for fredsarbejdet. Polen, Afghanistan og krænkelserne af svensk område - krænkelserne i det, de selv kalder Fredens Hav.
Men andre gør det bestemt heller ikke lettere. El Salvador Nicaraqua - det bløder mange steder.
Vores mulighed er også at udvikle den side af NATO, der kan gøre alliancen bedre egnet til at være det forum, hvorigennem drøftelser med den anden part løbende kan

finde sted.
Det er Socialdemokratiets opfattelse, at der skal lægges pres på begge supermagter, for at de gennem forhandlinger når frem til resultater, der kan afværge den faretruende udvikling.
Det er også vores opfattelse, at nås der ikke enighed mellem supermagterne inden udgangen af 1983, bør forhandlingsfristen forlænges - og udstationering og opstilling på begge sider bør indstilles, mens der forhandles.
Vi støtter forslag, der har været fremme om fastfrysning og reduktion af våbenlagrene - og vi støtter forslag om, at de franske og engelske atomvåben skal tælles med, eventuelt ved at kombinere START- og INF-forhandlingerne.
Vi vil gerne have spørgsmålet om atomvåbenfrie zoner taget op. Det sagde vi i regering, det siger vi også i opposition. Det er ikke noget, de enkelte lande, fx i Norden, kan nøjes med at tale sammen om. Skal det have nogen værdi, må de være stormagtsgaranterede, og de må ses i et større sikkerhedspolitisk perspektiv. Men jeg tvivler ikke på, at når først een zone er oprettet, vil andre hurtigt følge efter.
Da jeg var på officielt besøg hos premierminister Papandreou i Grækenland i 1982, var han meget interesseret i tankerne om Norden som en atomvåbenfri zone. Vi tilkendegav over for pressen, at både Grækenland og Danmark går ind for atomvåbenfri zoner. Vi ved, at den socialistiske regering i Grækenland nu samarbejder med andre lande på Balkan for at modne ideen.
Der har været udkæmpet nogle slag i folketingssalen om de socialdemokratiske synspunkter. Vi så helst, at der kunne være bred enighed om alle sider af sikkerhedspolitikken.
Vi står uforstående over for, at der ikke kunne opnås en bred enighed om atomraketterne. Og det er helt urimeligt ensidigt at ville pålægge Socialdemokratiet ansvaret herfor.
Vi appellerer til alle partier om bred enighed om en politik, der sigter mod afspænding og styrker fredens bevarelse.
Der må aldrig gro mos på disse bestræbelser.
Uenigheden mellem regeringen og Socialdemokratiet på det indenrigspolitiske område har været stor.
Og det ser ud til, at denne uenighed skal fortsætte.
I hvert fald hvis man kan dømme efter det finanslovforslag, som regeringen lige har

fremsat. Regeringen kan endnu nå at rette op på mange af de skævheder, den allerede er skyld i, og på de skævheder, som den har stillet forslag om i det nye finanslovforslag. Vi vil, som vi plejer, stemme for selve finansloven. Men vi vil søge at fjerne eller ændre de nye sociale skævheder, og kan det ikke lade sig gøre, vil vi stemme imod de enkelte forslag.

Det er der intet nyt i.

Vi forhandler gerne med regeringen, Vil den ikke det, må vi prøve at skabe et flertal uden om den.

For hvad viser regeringens finanslovforslag og de forslag, den allerede har bebudet? Ja, den viser, at regeringen kommer med et rekord-skattetryk. Den regering, hvis partier gang på gang har beskyldt de socialdemokratiske regeringer for et urimeligt højt skattetryk. Det skal kunne betale sig for almindelige mennesker at gøre en ekstra indsats, har propagandatromlen kværnet.

Men vor kritik går ikke så meget på skattetrykket, men mest på, at det simpelthen er hujende skævt fordelt. For hvad er realiteten? Ja, den er, at har man 100.000 kr. i skattepligtig indtægt, får man en skatteforhøjelse på 750 kr. Samtidig får alle skattepligtige indtægter over 400.000 en skattelettelse. Millionæren får den største.

Det er ikke en skattereform, som kan få vor tilslutning.

Det fremgår også af finanslovforslaget, at det fortsat skal være de dårligst stillede, som skal være liberalismens første ofre.

Fx mener regeringen det rimeligt, at bidragene til arbejdsløshedskasserne stiger igen. Arbejdsløshedsdagpengene tynger for hårdt på statens budget, siger regeringen.

Det er vi enige i.

Men udgiften skal ikke reduceres på denne måde, men med at få flere i arbejde. Regeringens politik har den modsatte virkning. Siden den tiltrådte, er antallet af ledige steget med 30.000.

Og regeringens eget finanslovforslag regner med yderligere 30.000 arbejdsløse til næste år.

Regeringen rammer direkte de arbejdsløse. Det fremgår af dens forslag om, at man selv skal skaffe sig 13 ugers beskæftigelse, før man kan få 2. jobtilbud. Kan man ikke klare det, bortfalder understøttelsen - man overgår til bistandshjælp - og efter ni måneder får man udbetalt hjælp efter taksterne for den varige hjælp.

Jeg kunne drage meget andet frem fra finanslovforslaget, som er uantageligt for os.

For finanslovforslaget afslører en helt skæv måde at se samfundet på.
Regeringen lover flere arbejdsløse og det med stadig dårligere vilkår.
Socialdemokratiet anviser andre løsninger.
Vi tager udgangspunkt i, at beskæftigelsen er det danske samfunds hovedproblem.
Og at vi derudover har to store problemer - nemlig underskuddet på betalingsbalancen og underskuddet på statsbudgettet.
De tidligere socialdemokratiske regeringer havde også disse problemer at slås med.
Vi forbedrede konkurrenceevnen over for udlandet meget væsentligt.
Ene af næsten alle lande skabte vi flere arbejdspladser, også mens krisen stadig tog til.
Og vi fastholdt den sociale solidaritet i samfundet.
Vi udformede en energipolitik, som skal udnytte vore ressourcer til gavn for danske hjem.
Denne energipolitik, blev et forbillede for andre lande.
Vi var det første land i verden, der fik et miljøministerium. Og vi er vel det land i verden, der har den mest vidtgående miljølov.
Trods krisen gjorde vi vort samfund bedre at leve i. Ikke blot for enkelte. For alle.
Vi mener fortsat, at det oplæg, som vi præsenterede partierne for den 1. september sidste år, indeholdt det rette grundlag for at genskabe beskæftigelsen og for at løse dansk økonomis andre balanceproblemer. Og da ganske særligt, når man tager i betragtning, at der ikke i planen var medregnet de forbedringer i den internationale økonomi, som satte ind kort efter, at vi måtte gå som regering.
I det program for den økonomiske politik, som Socialdemokratiet netop har fremlagt, er hovedmålet, at der i 1990 skal være 200.000 færre arbejdsløse end nu. Det vil være et afgørende skridt mod fuld beskæftigelse.
Der skal være ligevægt på betalingsbalancen. Og statens underskud skal være væsentligt under det halve af det nuværende niveau.
For at nå målene skal mange virkemidler tages i anvendelse.
Nogle af dem er en fortsættelse af indkomstpolitikken i forståelse med arbejdsmarkedets parter og en forøgelse af investeringerne.
Der skal også i samarbejde med arbejdsmarkedets parter gennemføres en nedsættelse af arbejdstiden til 35 timer.
Der må, som vi også gjorde det i de socialdemokratiske regeringer, udvises den

største tilbageholdenhed med de offentlige udgifter.
Det er helt klart, at vi må sætte alt ind på at få forbedret konkurrenceevnen.
Det skal forstås således, at stykprisen for de varer, vi producerer, skal stige mindre end hos vore nærmeste konkurrenter.
Her spiller lønnen en rolle. Men jeg vil gerne understrege, at mange andre faktorer end løn indgår, når man skal beregne konkurrenceevnen.
Det er indlysende, at gennemførelsen af vor plan kræver et nøje samspil mellem arbejdsmarkedets parter og de politiske kræfter i vort land. For eksempel er nedsættelse af arbejdstiden og den nærmere udformning af den et overenskomstspørgsmål.
En socialdemokratisk regering, baseret på et væsentligt styrket Socialdemokrati, vil kunne formidle det nødvendige samarbejde mellem politikerne og arbejdsmarkedet, så en sådan arbejdstidsforkortelse kan gennemføres.
Den schlüterske form for samarbejde mellem arbejdsmarkedets parter har vi jo set.
Det er den, der består i helt ensidige indgreb i bestående overenskomster.
Mange vil nok mene, at også vor plan vil skabe hårde tider for dem.
Men sagen er jo, at skal der skabes mange nye arbejdspladser - og det skal der - så bliver der kun begrænsede muligheder for at udvide privatforbruget.
Alt, hvad vi kunne få i indtægtsfremgang, skal gå til at skaffe nye arbejdspladser.
Vi må også i gang med en udvikling af økonomisk demokrati. Det er ikke mindst nødvendigt, når vi over en årrække er nødt til at føre indkomstpolitik. Det vil også kunne sikre endnu flere investeringer. Det er en reform,
som nu udskriges som en snæver lønmodtageridé, men det vil være en reform, som samfunds- og erhvervsmæssigt indebærer store muligheder for en sund udvikling.
Og kan man forestille sig en mere trofast kapital end den, som lønmodtagerne selv har investeret i deres egen arbejdsplads? Jeg kan i hvert fald ikke.
Det er jo tåbeligt at tro, at vi een gang for alle har fundet den eneste rigtige form for forholdet mellem kapital og arbejde. På samme måde som samfundet og erhvervslivet udvikler sig, må også arbejdsmarkedet følge denne udvikling op med reformer, der er i overensstemmelse med vore demokratiske traditioner.
Men der er ikke noget mærkeligt i den modstand, vi møder.
Det er jo hele konservatismens idé.
Den afgørende forskel på de borgerlige partiers og Socialdemokratiets politik i en

krisetid er, at vi så ubetinget ønsker at gå den solidariske vej.
Det betyder mere tryghed for de mange.
For det første for dem, der får arbejde.
For det andet for dem, der ikke længere lever i så stor risiko for, at morgendagen skal bringe arbejdsløshed - simpelthen fordi der bliver mere arbejde.
For det tredje er en nedsættelse af arbejdstiden et gode i sig selv for de mange.
For det fjerde tilbyder vor plan de offentligt ansatte en større tryghed.
Vi er indstillet på, at der skal ske besparelser og omlægninger i den offentlige sektor. Men skal den offentlige sektor være mindre, skal det ikke ske før, der er skabt de nødvendige jobs i det private erhvervsliv. Det er der, produktionen og antallet af arbejdspladser skal vokse. Alt andet ville være meningsløst.
Og dertil kommer, at Danmark ikke kan undvære en velfungerende offentlig sektor. Stat, amter og kommuner yder hele befolkningen en omfattende service. På det sociale og sundhedsmæssige område sikrer den befolkningen.
De store miljøproblemer, som det moderne samfund har, bekæmpes af en bevidst socialdemokratisk miljøpolitik. Kulturen får bedre rammer for sin udvikling, når også det offentlige er stærkt med i billedet. Dertil kommer den helt afgørende betydning, som vort udbyggede skole- og uddannelsessystem har. Dette, sammen med trafik- og erhvervspolitikken, er til direkte nytte for erhvervslivet.
Vi accepterer ikke, at nogle udsatte grupper i samfundet skal bidrage forholdsvis mere end andre til løsning af landets problemer.
Derfor skal karensdagen under sygdom ophæves.
Reguleringsstoppet for dagpenge og efterløn skal væk.
Og ni måneders reglen for modtagelse af kontanthjælp efter bistandsloven skal fjernes.
Dette er een af forudsætningerne for at gå den solidariske vej.
Jeg siger dette, og samtidig er det nødvendigt at forstå, at der ikke bliver plads til store udgiftskrævende reformer.
Alligevel kan der godt skabes et mere retfærdigt samfund. Alene dette - at omfordele arbejdet - er udtryk for større retfærdighed.
Arbejde og fritid er goder. Og goder skal fordeles ligeligt. Det skal byrderne også.
Derfor må vi have en skattereform. Den skal ikke øge skattetrykket. Men den skal sørge for en mere rimelig fordeling af skattetrykket.

For os er skatterne en rimelig betaling for den service,
som vi alle modtager fra det offentlige. Men det er fordelingen af skatten;, der er problemet.
Der må også i perioden tages hul på betalt frihed til uddannelse. Både fordi den skaber øget lighed, og fordi den er en forudsætning for, at vi kan klare de omstillinger, der bliver nødvendige i produktionen i den fremtid, som vi nu kun kan ane omridset af.
Vi skal også igennem med en ungdomsgaranti. Både for at afhjælpe den øjeblikkelige situation for de unge, der rammes af arbejdsløshed og bliver stadig mere modløse, men også for at sikre, at dem, der engang skal forme fremtidens Danmark, får en rimelig indgang til produktionslivet.
Det program, vi har lagt frem, udgør en afbalanceret helhed. Hvis nogle af dens elementer svækkes væsentligt, bliver resultaterne mindre.
Vort program bygger på, at der kommer en blot moderat vækst i den øvrige verden. Meget tyder på, at udviklingen og de internationale konjunkturer reelt er ved at vende. Det er en bedre baggrund for vore egne anstrengelser.
Men under alle omstændigheder er det en stor opgave, vi har foran os.
Vi skal gå den solidariske vej.